

14 (70) [Ελευθερα] KYPIAKH 9 IANOYAPIOY 2022

Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Ενας φίλος με ρώτησε για ποια παράσταση θα γράψω την Κυριακή κι όταν του είπα για τις προθέσεις μου, έλαβα ως αντίδραση ένα «Τιιι!» κι ως ανάπτυξη της θέσης του την κατηγορία για την κατάργηση των αισθητικών κριτηρίων και των διαχωριστικών γραμμών μεταξύ των θεατρικών ειδών, των κοινωνικών στόχων, των ομάδων των παραληπτών των μηνυμάτων/ παραγωγών, κ.ά. «Και όλα αυτά εγώ τα κάνω», ψέλλισα και του υπέδειξα ότι όταν ο Ανδρέας Αραούζος, ένας σκηνοθέτης με πλούσια και αδιάκοπη δράση δύο δεκαετιών επιλέγει το έργο «Ο Αϊ Βασίλης είναι σκέτη λέρα» για να το εντάξει στην εργογραφία του μετά από τους Ζελλέρ, Πούνγκ, Πίντερ κ.ά, θέλει μάλλον να δηλώσει ότι απορρίπτει τον εκλεκτισμό και τη σοβαροφάνεια και θέλει να παίξει κι αυτό το θεατρικό παιχνίδι, να συναντηθεί και μ' αυτό το κοινό, να δείξει ότι μπορεί και έτσι.

Όσοι θεωρούν ότι μαζί με τον εκλεκτισμό και τη σοβαροφάνεια αποκλείονται το γούστο και η σοβαρότητα, έχουν επίσης δικαίωμα γνώμης. Δύο είναι τα στοιχεία που ίσως μετριάσουν τη δυσaréσκειά τους: το γεγονός ότι στο πρόγραμμα της παράστασης αναγράφεται η ημερομηνία της πρεμιέρας «9 Δεκεμβρίου 2020» (φρανταστείτε την πίκρα των συντελεστών που τους κόπηκε η φόρα ακριβώς μετά από την πρώτη παράσταση) κι ότι η πανδημία που ανέβαλε την παραγωγή για ένα χρόνο δικαιολογεί (;) ποικίλες αφορμές να γελάσουμε ενδιαμέσου της παρατεταμένης μαυρίλας.

Και να που δεν κρατήθηκαν και έβαλα ένα ερωτηματικό στην παρένθεση. Δικαιολογεί ή όχι; Στην ουσία «Ο Αϊ Βασίλης είναι σκέτη λέρα» ανήκει σ' εκείνη την κατηγορία την οποία οι Μιχάλης Ρέππας και Θανάσης Παπαθανασίου υπογράφουν... αλλά δεν θα έπρεπε. Το κείμενο δεν μπορεί να θεωρηθεί πρωτότυπο τους δημιουργήματα, όπως, π.χ., και το αγγλικό «Βγάλ' τον Υπουργό από τη πρίζα» ή το γαλλικό «2 ½ φόντοι κι ένα μπουλνιόγκ» όπου η μετάφραση, η θεατρική απόδοση και η διασκευή των Ρέππα-Παπαθανασίου δεν διαχωρίζονται ως προς τον βαθμό της δημιουργικότητας και το συγγραφικό ζευγάρι φέρεται σε μεταφρασμένα, διασκευασμένα, κ.τ.λ., έργα με βάση την αρχή «ήταν όλα τους παιδιά μου».

Όμως ο «Αϊ Βασίλης» έχει κι μια άλλη ιδιαιτερότητα αναφορικά με την καταγωγή του ως κείμενο. Ποτέ δεν υπήρξε δημιούργημα ενός συγγραφέα. Το 1979 μια ομάδα έξι Γάλλων ηθοποιών του παριζιάνικου θεάτρου Le Splendid ακολούθησαν την ιδέα της ηθοποιού, συγγραφέα και σκηνοθέτιδας Ζοζιάν Μπαλασκό και κάνοντας αυτοσχεδιασμούς και πρόβες

έπλασαν ο καθένας τον ήρωά του. Έτσι, τα έξι ρυάκια των χαρακτήρων μπερδεύτηκαν κι έγιναν γραμμές μιας μπερδεμένης υπόθεσης, του έργου «Le pere Noel est une ordure». Και παρά τις αλλαγές που υπέστη το κείμενο στη διαδικασία των διασκευών, όπου τα πρόσωπα άλλαζαν ακόμα και φύλο, αριθμό και μοίρα, κάποια ουσιαστικά γνωρίσματα τα διατήρησαν μέχρι την παράσταση της Alpha Square.

Πρώτον, σε μια συνθήκη που ο κάθε συντελεστής έκανε ταυτόχρονα τον συγγραφέα, τον σκηνοθέτη και τον ηθοποιό σε σχέση με τον ρόλο του, ο κάθε ρόλος μετατρεπόταν σε σόλο, σε πρωταγωνιστικό στη σκηνή του, με όση διαφοροποίηση από τους άλλους χαρακτήρες, με όση ένταση, υπερβολή και προσπάθεια να... «κλέψει την παράσταση» μπορούσε να βάλει ο πλάστης του. Αυτό το γνώρισμα δεν θα μπορούσε να μην γίνει η βάση της σκηνοθετικής και υποκριτικής προσέγγισης του έργου σε όλες τις αναπαραγωγές του. Οπότε, κάθε σκηνή όπου βγαίνει στο πρώτο πλάνο ένα από τα πρόσωπα, μοιάζει με νούμερο επιθεώρησης και ο πρωταγωνιστής του στιγμιότυπου «δικαιούται» να παίζει με το κοινό και να εισπράττει «δικά του» χειροκροτήματα.

Δεύτερον, το πρωτότυπο κείμενο είναι γραμμένο το 1979 και το μισό του χιούμορ είναι σηματοποιημένο με τη χοντράδα της εποχής του, γεμάτο στερεότυπα αστεία, με κάθε είδος shaming (σεξουαλικό, εθνικό, εμφανισιακό) σήμερα κάπως πληγώνει την correctness που υποτίθεται έχουμε αναπτύξει. Βέβαια, το γεγονός ότι η παραγωγή έβαλε επιπρόσθετες παραστάσεις μαρτυρεί ότι η κωμική χοντράδα και τα κλισέ είχαν κι έχουν πολλούς οπαδούς. Είπα για το μισό χιούμορ, επειδή το άλλο μισό, το μαύρο, το συνδεδεμένο με το θέμα των επιδοξων αυτοχείρων και την υπηρεσία προσφοράς τηλεφωνικής ανακούφισης είναι αστείο, αφού οι κανόνες του είδους της μαύρης κωμωδίας όχι μόνο λειτουργούν αλλά και ταιριάζουν πολύ στη νοοτροπία της κοινωνίας, φτάνει να παρακολουθήσουμε την παραγωγή αστείων για το covid στα Μέσα.

Όπως και να είναι, φαίνεται ότι οι ευχές κάποιων πραγματοποιούνται χριστουγεννιάτικα. Η παραγωγή επέστρεψε με τους ίδιους συντελεστές, ο Ανδρέας Αραούζος νιώθει απενοχοποιημένα περήφανος για την παράστασή του, οι ηθοποιοί του Φώτης Αποστολίδης, Μαρίνα Βρόντη, Θανάσης Δρακόπουλος, Χριστίνα Κωνσταντίνου, Ηρόδοτος Μιλτιάδους, Ειρήνη Σαλάτα Γεωργίου χαίρονται με τον τρόπο που μπορούν να επιτρέψουν στον εαυτό τους να παίξουν και το ευρύτερο από το συνηθισμένο κοινό ήρθε στο θέατρο.

Κριτική

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

ΟΤΑΝ ΟΙ ΕΥΧΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

«Ο Αϊ Βασίλης είναι σκέτη λέρα»
σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου